

Марина Маркс

ТІ, ЩО (НЕ) ЧЕКАЮТЬ З ВІЙНИ

Повість,
заснована на реальних подіях

Сучасна проза

Київ

УДК 821.161

М25

Маркс Марина

М25 Ті, що (не) чекають з війни : повість. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. – 256 с.

ISBN 978-617-520-282-1

Повість «Ті, що (НЕ) чекають з війни» розповідає про початок російсько-української війни через призму особистого життя письменниці. До книги також входить ряд творів, де присутні як драматично-психологічні сюжети, так і оповідання з фантастичними елементами.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-282-1

© Маркс М., 2022

© Видавництво Ліра-К, 2022

*В подяку всім тим,
хто захищає нашу землю,
а також тим, хто допомагає
українським воїнам
та їхнім родинам*

Його історія

Сашко прийшов попрощатися з донькою перед поїздкою на Схід. Здоровань майже під два метри стояв, мовчки дивлячись собі під ноги. Ні, сліз на очах не було. Ні в нього, ні в неї. На невеличкому фото на білому надгробку Мирослава назавжди залишиться усміхненою. Їй було всього лишень вісім місяців! За що, (Боже??) Та ні, в Бога він більше не вірив.

Дорогою додому, він згадував слова бабусі: «Коли ти народжувався, сонце зайшло за хмари, почалася буря і надворі стало темно». «То, можливо, все через мене? Може, то від мене близькі люди страждають? Недарма ж батьки, коли розлучилися покинули нас із братом?» Сашко не пам'ятав своїх батьків. Бабуся розповідала, що йому було три роки, коли онуків залишили на неї. Повинен був пам'ятати хоч щось! Мамину посмішку, коли вона вкладала спати, батьківську ногу, за яку хватався, коли той приходив з роботи... Але — ні, нічого.

Вдома все вже було готове до від'їзду. Дружина мовчки сиділа, забившись у куток дивану. Сашко, вдягнений у військову форму, накинув речовий мішок і вийшов з коридору до неї:

— Кать, я пішов!

У відповідь — тиша. Жінка, навіть, не подивилася в його бік. Так він і поїхав.

У складі 95-ої бригади Сашко разом з хлопцями вирушив до Донеччини. Розмовляючи дорогою, він розказав хлопцям, що колись закінчував кулінарний технікум. Реакція була блискавичною — хто буде поваром вже знали усі. Щоправда, прибувши на позицію, йому сказали, що він третій у них — перших двох вже зняли снайпери.

* * *

Моя історія

Ми стояли втрьох змоклі від дощу на зупинці. Ніна стискала букет жовто-гарячих квітів, а чолом Андрійченка стікали залишки гелю для волосся. У темряві повз нас проминали фари ланосів, москвичів (так, вони ще існують!) і якихось невідомих мені китайських марок — ніхто не зупинявся.

Надія вибратися без допомоги друзів згасала. Саме тоді біля нас зупинився новий Рендж Ровер. Це мене дуже збентежило. Водій років п'ятдесяти на дорогому авто виявився набагато людянішим аніж інші.

Заспокоївшись і зігрівшись, я стала згадувати події, що передували цьому.

Перша хвиля мобілізації. Медогляд у військкоматі. Навчальний центр «Десна». Все як у кіно, з якого дуже хочеться піти. Проте йти немає куди. Створення 12-го Батальйону «Київ» (нібито для оборони стратегічних об'єктів столиці). Кого намагались обдурити? Родичів, щоб не хвилювалися? Чи їх? Всі вони знали,

що скоро вже будуть далеко від дому. І відчували, що повернуться не всі.

На старенькому автобусі ми втрюх тряслися з автобусної станції на площі Шевченка до «Десни». Я, Ніна та Андрійченко. Ми всі називали його на прізвище, щоб не плутатись, адже вони були тезками з моїм чоловіком, Женею. Ніна намагалася відволікти мене сторонніми розмовами:

— Дивись, як тут гарно, ось би тут дачу мати! — із захопленням промовила вона, дивлячись у вікно на високі зелені сосни.

— Та я не проти. Як виграю в лотерею — одразу ж купимо собі дві ділянки поруч. І недалеко ходити буде Жені до твого Кості «за цвяхами», а тобі до мене «за сіллю», — пожартувала я, адже обидві ми знали, що це буде тільки приводом для зустрічі.

— Ну ти завжди виграєш, я не буду здивована навіть. А от ми як купимо? — запитала Ніна, піднявши трохи брови.

— Не хвилюйся — я поділюся з усіма, — заспокоїла я її.

— Та поїдеш ти звідси і не згадаєш як нас звати! — приречено сказала подруга.

— З України точно не поїду. Як дійде сюди війна — ховатимуся десь по підвалах чи лісах. Піду у партизани. Там уже в Інтернеті є статті про те, як правильно партизанити. Так що почитаю — наберуся досвіду, — казала я напівжартома, але усі знають, що у кожному жарті є доля правди.

— Ой, не сміши мене! — відсахнулася Ніна.

— А ти що будеш робити, як у Київ прийдуть?

— Не знаю. До мами в село можливо поїдемо з Костею. Батьків заберемо і наших, і ваших і усі поїдемо. А тобі снодійного якогось піділлемо, щоб ти відключилась, зв'яжемо і також з нами поїдеш! — потім, глянувши на мене, суворо додала, — І Я НІЧОГО НЕ ЗНАЮ!

Ми розсміялися, а Андрійченко сидів мовчки, слухаючи нас. Його друг дитинства за місяць вже буде на війні. А вони з Костею такі ж самі за віком, фізичними даними, з такою ж роботою, ніяк не пов'язаною з армією, залишалися тут.

Біля десятої ранку ми вже були на місці. Набравши Женю, я дізналася, що вони на навчаннях і треба зачекати. Навкруги було тихо. Пахло хвоєю і весною. Ми вирішили прогулятися по бетонних плитах, якими була вимощена дорога.

— Це для того, щоб важка техніка пересувалася. Асфальт би не витримав, — блиснув знаннями Андрійченко.

Так як ніхто не зацікавився цими фактами, він декілька разів поправив свою і без того бездоганно укладену зачіску, у роздумах про цікаву тему. Для дівчат, мабуть, він виглядав як мачо — досить підкачаний і трохи засмаглий високий брүнет. Проте для нас з Ніною — це був просто Андрійченко.

Озирнувшись навколо, ми побачили, що обабіч дороги поміж травою росли жовті квітки чистотілу.

— Давай може назбираємо? Часу ще багато! — Запропонувала Ніна. — Його добре для зміцнення волосся заварювати.

— Давай!

Ніна знайшла пакет і ми почали збирати квіти. Як і завжди, вона попросила зробити декілька її фото. Довге вугільного кольору волосся добре контрастувало з жовтим цвітом.

— Андрійченко, а сфотографуй-но нас удвох з Мариною! — Попросила Ніна і рукою показала, щоб я підходила.

— Сиир! — Протягнув новоспечений фотограф.

За хвилину він наклацав більше десяти кадрів і ми почали переглядати відзнятий матеріал.

— Так, ну ми з тобою як завжди — добре вийти разом не можемо, — підсумувала Ніна.

Звісно, я погодилася, проте світлини вийшли не дуже саме через мене. Напевно, нервовий стан за декілька місяців дався взнаки — синці під очами, запалі скули і трохи божевільний погляд. Одноголосно було ухвалено рішення видалити наші спільні фото, після чого ми продовжили збирати квіти. Невдовзі це набридло і ми вирішили прогулятися навколо частини.

Вона вражала своїми розмірами так само як і тим станом, у якому перебувала. Будівлі, за якими ніхто не доглядав вже багато років, стояли з дірками на даху, потрощеними або забитими вікнами. Це все справляло гнітюче враження. Нашу армію було практично зруйновано, а на Сході вже почалася війна.

Чекати на Женю довелося майже до вечора. Десь вдалині почувся гуркіт і невдовзі на дорогу виїхала колона танків. Позаду кожного майорів наш жовто-блакитний прапор. Хлопці їхали, посміхаючись. На моїх очах почали з'являтися сльози від гордості за них. Вони не боялися, вони несли спокій і відчуття того, що все буде добре.

Телефон у руці заграв — це був Женя:

— Алло, Слупська! Я вже на місці, підходьте до другого КПП!

— Добре, зараз знайдемо тільки його!

Йому подобалося називати мене дівочим прізвиськом. Можливо, це тому, що ми були знайомі ще з підліткового віку. Разом займалися спортом, їздили на змагання. Певно, що за той час він і звик до того, що я — Слупська.

Дістатися до потрібного КПП виявилось складно. Ми цілий день ходили навколо частини, але уявити, що є старе друге КПП і нове — ми не могли.

— Женя, я біля другого, проте тут нікого немає. Взагалі мені здається, що ці ворота востаннє відчинялися ще при Кравчуку, — казала я в телефон.

— Де ви там стоїте? — Трохи вже роздратований голос доносився з того боку, — запитайте в людей, ви не там!

— Так ми ж запитували, — ображено відповідала я. Мені не подобалося, коли хтось вважав мене недостатньо розумною.

Я завершила розмову, і ми ще, і ще декілька разів перепитували у перехожих, доки один з них (напевне

військовий в минулому) не сказав нам, про наявність ще одного другого КПП.

До потрібного КПП було біля двох кілометрів. Нам пощастило — дорогою їхав хтось з військових офіцерів на «Волзі». Він запропонував нас підвезти, завдяки чому ми дуже швидко дісталися до пункту пропуску, де знаходився Женя. Там нарешті нас пропустили на територію для зустрічей з родичами, де була галявина зі стільцями і столиками. Декілька з них були зайняті. Стрункі втомлені хлопці сиділи разом зі своїми родинами. До когось приїхали діти з дружиною, до когось — батьки. Малеча жваво гралася на спортивному майданчику — вони ще не розуміли, що батько може не повернутися. А ось у дорослих на обличчях була тривога і безпорадність. Вони не знали, що буде далі, проте усвідомлювали, що буде дуже важко. Усім.

Як і інші, ми також привезли домашню їжу, бо харчування на той час було там не для слабких шлунків. Проте хлопців випускали до продуктових магазинів, де вони могли щось придбати з їжі. Женя був у військовій формі старого радянського зразка та берцових чоботях. Наших захисників одягали ще зі старих запасів, про нову форму тоді не йшлося. Ми сіли за один з вільних столиків та я почала розпитувати про нове життя у «Десні».

— Два рази на день ми шикуюємося і маршируємо. Ще коли тобі вісімнадцять-двадцять, то це одна справа. А зараз тут зібралися чоловіки і по тридцять-сорок років. І їх у спеку виводять для того, щоб навчити марширувати. Ну таке... — розповідав Женя.

— А якась підготовка до воєнних дій була? — поцікавилась я.

— Так, була. Їздили на навчання — стріляли з гранатомета. Доволі непогано вийшло в мене, — з посмішки було зрозуміло, що він задоволений і йому сподобалося, — Влучили у цілі. Тепер я — помічник гранатометника! — гордовито сказів він.

— О, вітаю!

— Були тактичні навчання, стратегія ведення бою...

— І що взагалі кажуть? Що далі? — я запитувала, хоча сама вже знала відповідь. Просто було несила повірити, що це все реальність.

— Поки що нічого не кажуть. Вчора на шикуванні питали, хто у разі чого відмовляється їхати на Схід. Ніхто не вийшов зі строю. Всі знають, до чого все йде. Одинадцятий батальйон вже там.

— Так, я читала новини. Писали, що ні бронжилетів, нічого взагалі в них немає, — я намагалася не видати своє переживання, але знала, що така ж доля невдовзі чекає і на батальйон Жені. — Це якийсь жах! То що робити? Шукати десь жилети, щоб придбати тобі?

— Не поспішай, — зупинив він мене, — кажуть, що Кличко для нас придбав партію. На всіх там не вистачить, звісно. Але подивимося.

Розмовляючи, ми просиділи біля години. На вулиці почало сутеніти і час було вже відпускати Женю. Я подивилася на нього, намагаючись запам'ятати кожну рису, бо, можливо, більше не побачу. Карі очі, дуже ко-

ротко підстрижене волосся, виголене підборіддя (такі змусили тут збрити його улюблену руду бороду).

Прощалися ми без сліз, усміхаючись. Він не хотів засмучувати мене, а я — його. Міцно притиснули один одного на декілька хвилин і розійшлися у різні сторони. Я з друзями — до виходу, він — до казарми.

Доки ми дійшли до автобусної зупинки, навколо стало темно. Підсвітивши телефоном розклад, ми зрозуміли, що останній автобус вже поїхав. Ніна взяла ситуацію у свої руки:

— Так: ідемо зараз дорогою і будемо зупиняти машини. Хтось та й підвезе!

— Ні, куди ми вночі дійдемо? — сперечався Андрійченко, — Давайте десь тут знайдемо місце, щоб переночувати. Можливо квартиру якусь на добу чи готель і завтра поїдемо!

— Ночувати ми тут не будемо, нам зранку на роботу! Ідемо трасою так, як запропонувала Ніна, — вирішила я.

Андрійченко невдоволено йшов позаду нас. Машин у напрямку Києва майже не було. Десь за кілометр від «Десни» нас застав дощ. Звісно, у нас з Ніною парасольки не знайшлося. Проте вона була у нашого педантичного друга. Незважаючи на те, що ми були дівчатами, а він — хлопцем, Андрійченко завжди був більш продуманий і акуратний у всьому. Він навіть гостей до себе майже ніколи не запрошував, тому що переживав за кожну крихту і краплину, які могли впасти на підлогу.

Парасолька відкрилась над нами і ми продовжили йти. Ще через кілометр нас наздогнав пустий автобус.

Водій погодився підвезти, проте він їхав додому — а це було на півдорозі до Києва. Ми поїхали, адже звідти все ж було ближче. Невдовзі ми вже стояли на зупинці, ловлячи попутні машини. Дощ не вщухав, сильні пориви вітру задували краплі під парасольку і Андрійченко почав скиглити:

— Я ж вам казав! Ну і як ми зараз дістанемося Києва? Нас ніхто не підвезе! Якщо б ви вдвох — інша справа, а чоловіків — бояться, — майже в істеричі говорив він.

— Ой, та не хвилюйся! Мій Костя за годину буде зачиняти кафе, якщо не вдасться звідси виїхати — він нас забере, — заспокоювала його Ніна.

— Добре, що тебе до армії не призвали — ти б там таку паніку розвів! — додала я.

Проте нам пощастило — зупинився Ренжд Ровер. В голову приходили думки про те, що все на світі відбувається так, як і повинно статися. Ми можемо напружуватися, наполегливо йти до мети, зціпивши зуби, але там, десь згори, видніше, як краще. Тому в деякі моменти просто потрібно розслабитись і відключити голову. Принаймні це допоможе не збожеволіти.

Мої роздуми перервала Ніна:

— Приїхали, виходимо! — дверцята Рендж Ровера відчинилися.

Водій довів нас до метро і навіть не взяв грошей. Все ж таки не всіх людей псують статки.

Наступного тижня новоспечених військових на один день відпустили додому. Тоді ми бачилися востаннє перед від'їздом батальйону на Схід. Майже всі наші

друзі прийшли, щоб підтримати і побачитися з Женею перед від'їздом. Не було тільки наших батьків. Він попросив не говорити їм, щоб не хвилювати. Та й щоб ми самі потім не хвилювалися ще й за них.

Цього разу наше прощання вийшло більш емоційним. Я не могла себе стримати, сльози котилися по щоках. Але я їх потайки намагалася витирати, щоб він не бачив. Я усвідомлювала, що він їде на війну. Що звідти може не повернутися і в голові одна за одною поставали найгірші сценарії розвитку подій. Я не хотіла, щоб з Женею щось сталося. Моє серце калатало і розривалося навпіл — одна половина залишилась в Києві, а інша поїхала з ним на Схід. Я розуміла — що хтось повинен іти на війну. Інші хлопці також чиїсь сини, чоловіки, батьки. Якщо кожен буде себе жаліти і ховатися від призову — то нам можна одразу здатися. Але цього ніхто не хотів.

Та чому саме ВІН? Чому? Відчутті несправедливості. Я дивилася на парубків, що пили пиво на бульварі і ненавиділа їх. Розуміла, що немає за що. Проте... все одно відчувала до них презирство і злість. Злість на долю, на свою безпомічність, на життя.

* * *

Його історія

Рибна юшка вже пихкотіла на всю. Сашко, задоволений своєю кулінарною майстерністю, з посмішкою помішував черпаком прозору воду, у якій раз по разу виринала здивована голова карася.